

ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на годину 5 круна; ван земље 15 франака у злату

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски вјесник“ — Цетинје; Adresse: „Le Courrier de Cetinje“ — Cetinje (Montenegro)

За ЦРНУ ГОРУ поједини број 20 пара.
За СТРАНЕ ЗЕМЉЕ поједини број 20 пара.

БРОЈ 1

ЦЕТИЊЕ, УТОРНИК 1. ЈАНУАРА 1913. ГОД.

ГОДИНА VII.

Цетиње, 31. децембра

Растајемо се са једном годином пуном искушења, мука, болова. Крвавим писменима биће забиљежена у историји свијета. Означиће читав један период у току људскога напретка. Подвукла је оштру дугу црту под старе рачуне и отворила бољи, чистији, равнији пут у ново доба. Док је свијета, за њу ће бити везане успомене на крупне догађаје, који су створили пресокрет у старим навикама. Поништила је једном за вазда науку бездушних силника: да мали без њих не могу и не смију одређивати правац својој судбини. Сломиле је лудост, насиље и себичност оличену у отрцаној фрази status quo на Балкану који су моћни ради себе измислили. Сахранила је то недоношче т. з. европског концерта и пред зидинама Цариграда отпјевала му „вјечнаја памјат“.

Помињала се ради наука, ради примјера потомству, али никад се више не вратила са злом, које је са њом сахрањено!

На растанку са њом ко да се са захвалношћу не сјети догађаја, народа и држава, које свјетлошћу новог живота минулу годину уврстише у ред најзнаменитијих у историји свијета! Четири балканске краљевине, везане крвљу и вјером, спојене заједничким интересима, послије јединственога прегнућа својих народа ослободише своју прекограничну браћу и учинише крај азијатском варварству на Балкану.

Из потока проливане крви код Киркилиса и Лиле Бургаса, код Куманова, Скопља, Прилипа и Битоља, код Солуна, Јањине и пред Дарданелима, код Шипчаника, Бијелогпоља, Берана, Пећи, Ђаковице и Скадра никло је цвијеће слободе, која је свјетлошћу и топлоћом озарила сав Балкан и браћу по срцу и истијем мислима везала у тврдо коло, које не може више разбити ни мрак курбана, ни прикривене варварије фрака.

*

Минула година пред зидинама Цариграда премлатила је једног душманина балканске слободе, а нова година доноси са запада другог, много опаснијега, који хоће да се користи замореношћу и истрошеношћу мученика па да или себи присвоји или да окрњи и поништи плодове њихових напора.

На рушевинама турскога царства у Европи, до којих се дошло за услугама само балканских краљевина, Аустрија жели да створи Велику Арбанију. Не руководи је љубав према Арбанасима, јер та држава од кад постоји радује се са народима и народностима. Руководи је силна мржња противу двију српских и осталих балканских краљевина, чији напредак хоће да срп-

јечи стварањем велике Арбаније. Ова треба да буде нови отров у здравом балканском животу. Улога бивше Турске на њу ће се пренијети. Шантач иза кулиса биће Аустрија.

А она и не помишља да ход историје друкчије одређује. Она се не сјећа, да и Арбанија постаје балканска држава и да ће као таква морати живјети у слози с осталим својим балканским сусјеткама. Не буде ли хтјела, зло ће проћи. И у њој ће се временом развити државно самољубље, које ће се искључивати с аустриским интересима на Балкану. Арбанија ће лако моћи подносити сусједство старијих балканских држава, али сусједство Аустрије за њу би било готово уништење.

Арбанија треба да буде толика — поручују из Беча — да може сама од себе живјети и сама себе бранити. У ту сврху потребно је да њено буде све од Скопља и Призрена преко Скадра до грчке границе!

Тако из Беча.

Аустриска логика је наопака. Ако је истина да Аустрија жели да се свака балканска држава слободно развија, чудновато је да од Црне Горе и Србије одузима њихове историјске земље, њихове животне погодбе, па их даје Арбанији. Да би једна могла живјети, одузима живот од двију других! Црна Гора је мала. У садашњим границама нема јој живота, нарочито ако се њене тековине даду другоме. Зашто Аустрија, која вели да жели добра свијема балканским државама, не подигне свој глас у корист Црне Горе и Србије да се и њима нешто даде? Зашто од ових, особито од Црне Горе, хоће све да одузме, а Арбанији да све даде што јој припада и неприпада? Зашто тако ради, ако је непристрасна и једнаким намјерама пројекта према свијема балканским државама, како непресгано свијет увјерава?

Без икакве потребе и на своју велику штету сусједна монархија мијеша се у балканске послове не да помогне створити ред, утврдити сталност у односима, положити темеље миру, срећи и напретку, већ да духове узнемири, срца затрује мржњом и осветом, а себе да прикаже свијету као изазивача и новог балканског угњетача.

Стара година законала је петвјековног балканског угњетача; нова година лако се може, без жеље и кривице балканских држава, везати за име сусједне монархије, која је својим пријетњама и узбунама дојарила већ читавој Европи. Турској је била рђав пророк, јер јој је предсказивала побједу — оно што је жељела — а какав ће бити себи пророк, показаше будућност.

Божиф наше војске

— Наша војска око Скадра о Божићу —

Груда, 24. децембра. — Лијепо српски обичај прослављања бадњег вечера прославила је наша војска у зетском одреду на такав начин да ће то вече остати у трајној и неизгладивој успомени свију присутних, а нарочито војске, која је то вече провела у неописаном расположењу. За ову нарочиту прилику Њ. Краљ. В. Књаз Престолонашљедник дошао је у логор на Груди да са Својим братом Њ. Кр. Височанством Књазом Петром код Своје војске наложи српске бадњаке и проведе божифне празнике. У први сумрак Књаз Престолонашљедник са Књазом Петром био је окружен официрима, међу којима се налазио генерал Г. Константиновић, таст Њ. Кр. В. Књаза Мирка, као и ген. сердар Ј. Вукотић. Лијепо и неописан приказ био је кад Краљеви синови налажу бадњаке у логору под ведрим небом, а на домак старом српском Скадру на Бојани. Пријеного ће се наложити бадњаци Књаз Престолонашљедник прочитао је гласно проглас Њ. Величанства Краља Господара, којим поздравља Своју војску и честита им божифне празнике. Бурном клицању живо! Краљ Господар није било краја. У тој бујици одушевљења Књаз Престолонашљедник и Књаз Петар, као и генерал Г. Константиновић и генерал сердар Вукотић унијели су бадњаке и наложили их. Прелијевајући их вином, Књаз Престолонашљедник изговорио је ову здравицу:

„Најсрећнији и најзначајнији момент у мом животу је овај кад могу у славу Рождества Христова, са овог мјеста подићи здравицу више старог српског града, тога ту Скадра на Бојани, у здравље храбрих наших официра и јуначке црногорске војске, која је овако славно и витешки побрала лаворове вјенце, гонећи њетвјековног нецрпјатеља, угњетача српског племена, и у здравље сваког брата Србина, да ма гдје он био. Данас цијело српско племе плива у радости кад види да се Наша ослобођена браћа могу олужити старом српском обичају да слободно наложе српске бадњаке, које за 500 и више година не смјеше наложити. Данас звук звона са цркава и манастира у ослобођеним крајевима разноси славу и хвалу свеколиког ослобођеног народа Нашој и савезничкој војсци. Живјела храбра и јуначка црногорска војска, живјели наши витешки савезници“.

На ову здравицу одговорио је г. генерал сердар Јанко Вукотић овим ријечима:

„Захваљујући Вашем Краљ. Височанству у име војске и официра, ја дижем ову чашу у здравље Његовог Величанства Краља Господара првог творца и покретача овога великог и славног дјела, којему ће се дивити покољења за Његове ваздашње витешке српске подвиге, које је привео крају и којима ће се покољења дивити и славити их док буде Србина. Живјело Његово Величанство наш узвишени Краљ Господар! Живјела Њено Величанство наша љубљена мајка Краљица Милена! Живјело Њ. Краљ. В. Књаз

Престолонашљедник, главни инспектор црногорске војске и командант зетског одреда! Живјело Владалачки Дом!“

Бурном клицању живјели није било краја.

Груда, 26. децембра. — Бадњи дан ове године дочекао је у штабу врховне команде под белемима Скадра на Груди како до сад није никад од Косова. Омиљени Престолонашљедник Њ. Кр. В. Књаз Данило вeseо као рибетко кад позвао је цио штаб да наложе заједнички бадњак. На отвореном пољу близу Његовог шатора гори велики огањ и ту Он сједи и поред Њега дични Му брат Књаз Петар и штаб Пријеного су наложили бадњаци, Књаз Престолонашљедник је прочитао окупљенима божифни поздрав Краља Господара упућен Његовим храбрим војницима, који је често пута прекидан одушевљеним „живјело“, а и тронутост Престолонашљедникова при читању натјеривала је свима присутнима сузе радости. Послије овога Књаз Престолонашљедник доноси бадњак и веселога лица спушта га на огањ са уобичајеним ријечима, додавши радосно да Му је то сад најмилији бадњак. За њим уноси бадњак омиљени нам Књаз Петар а за њим госп. сердар Јанко Вукотић. Кад су бадњаци наложили, Престолонашљедник скида капу, крсти се, узима хљеб и вино и уобичајено говори што треба, прелијева хљеб вином, а хљеб држи Књаз Петар и сердар Вукотић, па за тим громко и како њему дошнује узвикује: „Браћо, ове године нећемо сијати жито, али нећемо бити гладни“. Кад је свршен овај обред, Књаз Престолонашљедник подигао је здравицу за здравље Свог Оца, нашег узвишеног Краља и наздрављив бадњак свој црногорској војсци жарким ријечима родољубља и патриотизма тако како само Он може. По том је дао да напише другу здравицу шеф врховног штаба г. бригадир сердар Ј. Вукотић, који је исту подигао за здравље витешког Краља, Нашљедника, браће Му и Краљевског Дома и у кратким потезима изнио је заслуге Куће Петровића и мјесто гдје налаже бадњак данас Нашљедник престола и брат Му у логору своје војске, своје браће. Послије уобичајеног реда, по престолонашљедниковој жељи бригадир Вукотић је причао главни догађаје из рата, који су Престолонашљедника очаравале, јер је у документираним ријечима сердаревим видео ненадмашиву издржљивост и јунаштво Црногораца. Престолонашљедник се јако интересовао за све бојеве источног одреда а нарочито за преговорство Црногораца кад пред Бијелим Пољем газе Лим, пуцају на Турке давећи се и јуначки освајају њихове позиције, као до сад нечувени прелаз преко Богићевце, гдје би генерал Гурко морао признати Црногорцима њихову издржљивост преко сметова преко 2 и 3 метра снијега дебелог. При овим разговорима било је говора о свим освојеним градовима и Књаз Престолонашљедник је често и изразом лица и гласом одавао своје расположење, што је на присутне учинило такве утиске, какви се тешко могу и замислити, јер Његова одлучност изразила је

ваше такву снагу свијеа да бјеху готови сви одмах у смрт да полете. По том се Књаз Престолонашљедник са Књазом Петром уз громогласно и многотрајно „живјели“ упутио у Свој шатор, а присутни су се и даље веселили.

Јутрос, на Божић рано, баш кад се спремасмо да Престолонашљеднику и Књазу Петру честитамо празнике, наређено је да су коњи спремни и свак изненађен на брзруку обукује се, спрема коња и јаше. Књаз Престолонашљедник, Књаз Петар и сердар Вукотић са штабом од близу 90 коњаника појављују се пред већ постројеним доњо-морачким баталионом и војном музиком и свирањем химне и узвицима „живио“ креће на позиције. Веселог лица Књаз Престолонашљедник са свитом прво је обихшао бригаду колашинску и тако редом. Свуда је свака бригада била на вријеме постројена и уз одушевљено „Живио“ дочекивала је Престолонашљедника, који је војсци у име Краља честитао Божић и наредио да им се да напојница. Без икакве бојазни и поред свих молба Престолонашљедник је обихшао јуче и данас све главније позиције зетског одреда и сву војску поздравив у име Свог Оца и уз свирку војне музике, свуда бурно поздрављан са бурно „живио“, одакле се повратио на уру по подне. Престолонашљедник, Књаз Петар и сва војска до сада нијесу никад веселије прославили Божић и сви са нестрпљењем очекују свакога часа наредбу, да заврше дјело Свога завојевања — освојење Скадра.

Мурићани, 24. децембра. — Бадње вече одржано је у овом одреду весело и у најбољем расположењу. У духу српског обичаја извршене су све церемоније око бадњака на чистој равнини, гдје логорују артиљеристи и у близини главног штаба. Овом лијепог обичају присуствовали су Њ. Кр. В. Књаз Мирко и командант одреда бригадир Мартиновић са официрима и војском.

Књаз Мирко је представљао домаћина. Пошто је заложио бадњаке хљебом и вином, наздравио им је, па је напио Краљу Господару и војсци. Иза тога је бригадир Мартиновић напио Њ. Кр. В. Књазу Мирку пожеливши му срећу и здравље, те да бадњаке до године налаже онамо, гдје би Његов узвишени отац Краљ Господар и Он најрадији били. Ове су здравље попраћене узвицима „живио, живјели!“ Иза тога настало је весеље око бадњака, које још не престаје.

Командант одреда бригадир Мартиновић упутио је честитку команданту зетског одреда Њег. Краљ. Вис. Књазу Престолонашљеднику ове садржине:

„Налажући српски бадњак у земљи, коју ослободи наш узвишени Краљ и Господар са храбрим Црногорцима, и у којој слободни зрак вије над костима старих зетских краљева које почивају у Св. Срђу и у Скадру, част ми је поднијети у име своје и повјереног ми одреда најсрдачнија честитања божићних празника Вашем Краљевском Височанству и подручном Вам одреду са најбољим жељама за здравље, срећу и славу Вашу и витешке Ваше војске.

Командант приморског одреда, бригадир **М. Мартиновић**“

Испад турске војске

Турска посада и наше предстраже

Мурићани, 28. децембра. — (Наш извјештај) Данас у 11 сати нападао је Турци с Тарабоша предстраже центра приморског одреда. Наше им

трупе одговорише живом пушчаном ватром. Турци су у овом сукобу употребили и неколико топовских метака. Након борбе, која је трајала скоро три сата, Турци су ујуткани. Цео турски испад није имао никаквог успјеха.

Конференције у Лондону

Прекид преговора кривцом Турака

Лондон, 23. децембра. — „Рајтер“ дознаје из турског извора да су турски делегати одлучили да апсолутно одбију уступање Једрена и Егејских Острва, те према томе прекид преговора о миру може се сматрати да је извјесан.

Лондон, 23. децембра. — „Рајтер“ јавља да се у потоњем моменту Решид паша споразумио са Новаковићем, који је данас требао да председава на конференцији, да се иста одложи до понедељника, како би турски делегати могли добити нове инструкције из Цариграда. — Војновић, црногорски изасланик, изјавио је представнику „Рајтера“, да се не може разумјети каквих интереса има Турска да прекине преговоре. Ако бојеви код Чаталице, гдје ће Бугаре потпомоћи Срби и Грци, поново отпочну, савезници се неће више задовољити са сада предложеним границама. Црна Гора тражи на сваки начин анексију Скадра, као и дио Новопазарског Санџака са Пећи и Баковицом. Заузеће Скадра, који је потпуно опкољен, питање је неколико недеља. — Сједница амбасадора у петак трајала је сат и по под предсједништвом Греја. Послије сједнице италијански амбасадор остао је у министарству иностраних дјела, гдје је мало затим дошао и један од турских изасланика.

Лондон, 23. децембра. — Балкански изасланици извјестили су званично „Рајтеру“, да ма какве предлоге Турска поднијела у понедељник, ако ти предлози не одговарају целимни тражења њиховог ултиматума, савезници ће одмах прекинути сваке даље преговоре и затим четири дана доћије у 7 сати у вече према условима примирја непријатељства ће отпочети на свима линијама. Што се тиче обраћања Турске велесилама, то је њен посао; савезника се то не тиче, јер све што савезници очекују и траже од Турске јесте одговор да или не, на услове које су они поднијели.

Цариград, 23. децембра. — Сједница министарског савјета, који је расправљао о ултиматуму балканских пуномоћника, трајала је од десет сати ујутро до четири сата послје подне и била је врло бурна. Савјет се подијелио у двије групе, прва под предсједништвом великог везира продужила је да расправља питање мира. Друга, у којој су били министар морине и финансија, расправљала је о акцији флоте; неколико моринских снабдјевача присуствовали су тој расправи. У четири сата министар иностраних дјела телеграфирао је у Лондон нове инструкције турским изасланицима, којима се наводи да Турска остаје при задржању Егејских Острва и граница предложених за једренски вилајет. И ако се одлуком министарског савјета прекидају преговори о миру, ипак ће се министарски савјет поново састати да се упозна са одговором балканских делегата по горњем.

Цариград, 23. децембра. — Дипломатски кругови тврде, да ће убрзо бити корак великих сила код Порте односно мира.

Софија, 23. децембра. — Јутрос и послје подне министарски савјет бавио се лондонским преговорима

и тражењима Румуније. Званични кругови чувају у тајности донесене одлуке, али је општи утисак да се у сваком случају рачуна на могућност продужења рата.

Цариград, 23. децембра. — Порта је упутила својим посланицима у иностранству окружницу ради саопштења велесилама, у којој се наводи како је Турска, да би доказала своју жељу за закључење мира, поднијела све могуће жртве и одрекла се цијелог земљишта на западу једренског вилајета, али је принуђена да остане при свом захтјеву односно посједовања Једрена јер јој је исти нужан ради одбране пријестонице. Порта не може никада уступити острва у Архипелагу, али да докаже своје мирољубиве наміјере одрекла се својих права на Крит. Порта се нада да ће велесиле умјети правично оцијенити њене наводе.

Цариград, 24. децембра. — Министарски савјет у кући великог везира трајао је пет сати и одлучио да се остане при тражењима пуномоћника турских од 3. јануара и да се учине нови кораци код велесила. — Флота турска вратила се синоћ из Дарданела, како се тврди неповријеђена.

Лондон, 24. децембра. — „Рајтер“ сазнаје да, ушљед савјета које су велесиле дале, преговори се неће сјутра прекинути, али из тога не треба изводити закључак да се промијенило ма у чему гледиште односно Једрена. По потоњим вијестима, заузеће вароши може сваки час бити. Држи се, да ће Турци предложити сјутра нову турско-бугарску границу.

Лондон, 25. децембра. — „Рајтер“ сазнаје да би балканске државе прекинуле преговоре с обзиром на незадовољавајући одговор, да велесиле ова два потоња дана нијесу дале савјете, те под тијема приликама савезници су дали Турцима времена да расправе ситуацију. Грчки изасланик је изјавио, да преговори нијесу прекинути; изасланици не намјеравају напуштати Лондон и надати се да ће велике силе учинити кораке, што ће се убрзо сазнати.

Лондон, 25. децембра. — „Рајтер“ јавља, да амбасадори очекују инструкције њихових влада као одговор на предлоге, који су им упућени послје сједнице од суботе, на којој се расправљао правац који би велесиле предузеле у корист споразума међу ратујућим странама.

Лондон, 25. децембра. — Амбасадори ће држати послје подне конференцију у министарству иностраних дјела ради расправљања ситуације створене обуставом конференције мира. „Рајтер“ доноси на основу обавјештаја из дипломатских кругова, да су сви амбасадори сагласни односно заједничке акције. Амбасадори немају ништа против тога да се Једрене уступе Бугарској. Дипломатски кругови сматрају као врло паметан поступак савезника, јер су тиме много тешкоћа отклоњене и све су странке добиле времена ради основног расправљања. Држи се, да чланови мисије мира неће напуштати Лондон и да ће се наћи задовољавајући излазак из садањег положаја заједничким тактом и стрпљењем, као и предајом Једрене, која се сваког часа очекује.

Лондон, 26. децембра. — Турски изасланици изјавили су „Рајтеру“, да сада очекују саопштење од изасланика балканских а не нове инструкције од своје владе у Цариграду.

Лондон, 27. децембра. — „Рајтер“ сазнаје да Грчка држи да се

велесиле неће противити да она заузме острва у Егејском Мору. Мисија бугарске није званично извијештена, да је Турска предложила да се да екстериторијал гробљу и цамији у Једрене; у Софији се тврди да ће Бугарска, ако Порта истакне то питање, пристати да га испуни.

Цариград, 28. децембра. — Порта је упутила својим посланицима на страни окружницу, којом се вели, да у случају када балкански делегати не би усвојили до краја ове седмице турске предлоге о миру, турски ће изасланици бити одмах позвани да се врате у Цариград. Порта се тврдо ријешила да остане при свом гледишту односно питања о Једрену и острва у Егејском Мору, јер су већ учињене жртве дошле до своје крајње границе. Званични кругови изјављују да ће Порта одбити означени корак велесила. Прески биро побија вјест „Рајтерову“ да је Порта сама затражила посредовање велесила.

Лондон, 28. децембра. — Мисија бугарска примила је из Софије шифриране депеше, којима се наводи да је положај у Једрену врло тежак; предаја се очекује с часа на час. Како ће данас први пут бити на вечери балкански и турски делегати код француског посланика, то се надати да ће се у току приватног разговора моћи учинити какав корак који би обновио сазив конференције.

Софија, 28. децембра. — Пошто је Назим паша тражио да се састане са ђенералом Савовом, то је исти отишао прекрјуче у Бакчекеј. Са Назимом био је такође Норадуџијан ефенди. Министри турски тражили су од Савова да се Једрену дадне храна, на што је исти одговорио да је то питање утврђено протоколом о примирју. Како су Назим и Норадуџијан ефенди истакли питање о посједовању Једрена, то је Савов одговорио да то питање спада у надлежност делегата у преговорима о миру у Лондону.

Лондон, 28. децембра. — Основница, на коју би се могли продужити преговори конференције, није још нађена, те је стога дан идуће сједнице неизвјестан. Један бугарски дипломат изјавио да није искључено да конференција приступи раду почетком идуће недеље.

Цариград, 31. децембра. — Филинеско је изјавио представнику Кор. Бироа да није дошао никаквом политичком мисијом, нити да се видио ни с једним турским политичаром. — Данас ће турски изасланици мира посјетити балканске изасланике и тражити од њих потоњу ријеч. Ако одговор буде задовољавајући, то ће се конференција наставити, иначе ће турски изасланици оставити Лондон.

Цариград, 31. децембра. — Амбасадори приликом посјета учињених један другом саопштили су гледишта њихових влада, али пошто још нијесу добили потпуне инструкције за састав дефинитивног текста заједничког саопштења, то се ушљед тога не зна да ли ће се то саопштење моћи предати Порти сјутра. У дипломатским круговима се држи, да је акција велесила одоцњена бугарско-румунским питањем, јер би евентуална румунска акција могла измјенити ситуацију. У исто се доба изјављује да се дефинитивни текст саопштења неће закључити у Лондону него у Цариграду јер су амбасадори овдје компетентнији да нађу погодну формулу. И супрот једногласном тврђењу турске штампе и портиних кругова да ће турски изасланици у Лондону исти оставити ако не добију задовољштину у питању Једрена, дипломатски су кругови ви-

ше убијеђени да да они неће о-тићи из Лондона и да се рат неће основити. Међутим истина је да турска војска на Чаталци добила помоћне трупе као и у Галипоље гдје се спремају на све могућности. Данас је био под предсједништвом великог везира министарски савјет на коме се расправљало о ситуацији. И супрот званичних поновљених изјава Порте да она неће никад попустити што се тиче питања Једрена и острва, скори заједнички корак велесила задаје Порти озбиљно узнемирење, јер се влада тако јако ангажовала са својим досадањим држањем да јој не могуће да се узме на себе одговорност озбиљних одлука у обновљењу рата или да попусти пред вољом Европе. Министарски савјет је данас одлучио да сазове велику скупштину свију великодостојника грађанских и војничких, вјерских, на којој ће бити представници и оних немуслиманских општина, главнији сенатори више старих министара, како би јој се изложиле све фазе рата, садашње војничке и дипломатске ситуације и оставила тој скупштини слобода да донесе ријешење, које би Турска требала да прихвати. Слична скупштина одржата је уочи рата турско-руског 1877.

Бугарска и Румунија

Румунија тражи компезиције

Лондон, 25. децембра. — „Дељи Телеграф“ јавља, да је између Бугарске и Румуније постигнут споразум, по коме Бугарска уступа Румунији земљиште које иде од Опленца до вароши Силистрије.

Софија, 25. децембра. — Министар финансија Теодоров отишао је у Петроград ради уређења извјесних финансиских питања. — Бугарска Агенција најодлучније побија вијест протурену односно уступања земљишта од стране Бугарске Румунији, као потпуно измишљену.

Срби на Јадранском Мору

Повлачење трупа из Србије

Лондон, 26. децембра. — „Рајтер“ сазнаје да ће велесиле бити данас обавијештене да је Србија, у име доказа своје добре воље да ће поднијети жртве у интересу општег мира, одлучила да повуче своје трупе с обала Јадранског Мора одмах иза закључења мира. Поступајући тако, српска влада се нада да ће Европа узети к знању њену умјереност и да неће више тражити поновних жртава, које би биле ван граница њене могућности.

Турци и Бугари

Границе једренског вилајета

Цариград, 26. децембра. — Министар војни и иностраних дјела отпутовали су посебним возом на Чаталцу; циљ њиховог путовања је непознат.

Цариград, 27. децембра. — Тврди се, да је циљ јучерањег одласка на Чаталцу био да се означе границе једренског вилајета. Министар иностраних дјела јутрос је о томе конферисао са великим везиром и затим упутно дугачке депеше у Лондон. Министар војни и иностраних дјела конферисали су на Чаталци са ђенералом бугарским; резултат непознат. Министри су се синоћ вратили из главног стана и одмах су били примљени од султана, а затим су конферисали са великим везиром.

Борба на води и суву

Грчка флота гони турску

Атина, 23. децембра. — Министарство морине званично саопшта-

ва: Грчки разрушачи који су крстарили пред Дарданелима јавили су у 7 и по да су цвије крстарице непријатељске са шест разрушача изашле из Дарданела, на што је сва грчка ескадра одмах пошла у сусрет непријатељу. У 10 сати и 25 м. крстарица „Мецидија“ упутила се на запад Тенедоса и избацила 6 до 7 метака на два грчка разрушача, али тек су се почели приближивати остали грчки разрушачи флота се турска повукла у Дарданеле. У 11½ крстарице „Хамидије“ и „Мецидије“ у току 30 минута измијеђали су са грчким разрушачима неколико топовских метака, али су се одмах повукле тек се појавила грчка флота.

Борба на суву

Атина, 24. децембра. — Ђенерал Сапунџакис телеграфира да је грчка батерија јуче успјешно бомбардовала положаје код Лесане; нападаји турски на Актораши одбијени су.

Цариград, 28. децембра. — По приватним вијестима да је јуче било чаркања на предстражама код Чаталце; с обје стране било је рањенијех. Званично потврђење недостаје. — 50 официра под предсједништвом министра војног расправљали су јуче послје подне о војничком положају.

Припреме Турске

Цариград, 31. децембра. — Бивши министар Халил наименован је за команданта флоте и отпутовао је већ за Дарданеле пошто му је издана наредба да да одлучну битку са грчком флотом. — У важнијим варошима вилајета Смирне упућене су потпорне трупе, јер бојати се да у случају обновљења рата Грчка не предузме акцију на Азијску обалу. Такође трупе у Галипољу појачане су са Арапима и Курдима.

Турска флота узмиче

Атина, 31. децембра. — Јуче у јутро турска флота је изашла из мореуза, али тек се појавила грчка флота, турска се одмах повукла, не одговарајући на изазивање грчке флоте.

Завјера у Турској

Нови тајни комитет

Цариград, 23. децембра — Влада је пронашла нови тајни комитет под предсједништвом бив. посланика у Штокхолму Шериф паше. Комитет је намјеравао да обори силом садањи кабинет. Два су лица већ ухапшена.

Деманти из Србије

Оставка Пашићева, борбе с Арбанасима

Биоград, 31. децембра. — Вијести о тобожњој оставци Пашићевој потпуно су измишљене. Најкатегоричкије се побија и вијест из Солуна, да су у Дибру двије чете српске војске уништене од Арбанаса приликом разоружавања; ствар је у томе, да су неколико изолисаних чета арбанаских дошле у сукоб са српском војском; један дио ових бунтовника је ухапшен, а други дио гоне пред собом српске трупе.

Ратни плијен Србије

Транспорт из Драча

Солун, 31. децембра. — Пароброд „Трифили“ приспио је из Драча са великим бројем турских заробљеника и ратним материјалом одузетим од Турака. Официри и заробљеници, као и ратни материјал упутиће се у Србију.

Скадар — морско пристаниште

— Једно стручно мишљење —

Љубљански „Словенац“ доноси у једном од пошљедњих својих бројева изва-дак из занимљивог чланка G. L. Jalay-a што је изашао у „Revue Economique Internationale“. Ради занимљивости преносимо га овдје:

„Читава арбанска обала наплављена је од ријека. У своје вријеме досизало је море до под албанске горе, а близу обале било је острва. Ријекама нанесени муљ испунио је празан простор међу копним и острвима и тако их повезало у једну целину. Овај се процес и данас још може опазити код *Улциња* и *Медове*, гдје је већ толико пијеска нанесено, да у скоро вријеме неће бити ни говора о каквом пристану. Овај се процес већ одазвао на утоцима *Бојане*, *Дрина*, *Мате* и *Шкумбе*. Тако је већ нестало правога пристана *Љеша*. У вријеме *Диодора Сицилскога* био је Љеш велики пристан, а данас је 12 км. далеко од мора. Исто је тако са медуанским заливом; изложен је јужним вјетровима и за буре ни мало сигуран, а Дрин који се 10 км. јужније излијева у море, све га више пијеском насипа. Да буде медуанска лука трајно употребљива требало би великих трошкова. Данас пристају лађе пред луком, а да се за њих уреди нова лука, требало би је сваке године багеровати. Једино добро пристаниште у овим странама је црногорски Бар. Србија наравно да нема и неће тако скоро имати везе са Баром. Али природа нуди Србији другу луку — *Скадар*, и то не само Србији, него *читавом Балкану*, међународном саобраћају и цивилизацији. Данас нема директне везе међу објема обалама балканског полуострва и јадранска обала нема везе с читавом источном *Европом*. Из јужне *Русије*, *Румуњске*, Угарске, Бугарске, Србије и крајева које су сада балканске државе посјеле, није могуће доћи директно к *Јадрану*, у Италију и у земље на западу Средоземног Мора. И Аустрија је свезала далматинску обалу са уског колосека пругом, која нема везе нити са источном Европом нити са Егејским Морем. Десни бријег Јадрана је тамо у привредом обзиру мртво море што га оживљује само веза између појединих лука. Турска није наравно такођер начинила ништа, јер јој се Арнаути нијесу чинили за то достојни. Али сада је читава ствар покренута. С једне стране захтијевају Срби луку, а у другу руку требаће *Ђаково*, *Пећ* и *Призрен* — све мјеста која имају будућност, са осталим свијетом. Та мјеста треба да буду свезана морем на запад, дакле са Јадраном а не са Солуном, јер им је до Солуна предалеко.

Како да то сада буде? Правац будућих комуникација дана је по самој природи: то је корито *бијелог*а и *црног*а *Дрина*. Од Скадра би ишла жељезница управо к доњој обали Дрина и по њој до *Кемане*, а одавде по лијевој обали до кољена што га чини ријека кад се окрене на југ. Требало би истина савладати силне препреке, али оне нијесу тако велике јер у даљини од 20 км. били би трошкови нормални, а дубина продора не би била већа од 1—2 км. Пруга би лако код *Фиерзи* оставила Дрин, па би по долини Валбоне дошла до *Ђакова* или би уз Дрин или бијели Дрин могла ићи до *Призрена*, а одатле до *Феризовића* у долини Мораве и до досадашње српске пограничне постаје *Зибевче*. Ово би била најкраћа веза са Старом Србијом, која би се уз то још и у Призрену лако састајала с другом линијом, која би ишла долином црнога Дрина у *Дибру*, *Охрид*, *Корице*, *Јањину*, *Превезу* или *Арту*. С овим су се пројектом бавиле Француска и Русија и нека јака финансиска друштва; уз други пројект Скопље—Битољ—грчка међа—Атена пристају Аустрија и Грчка, у коју и до сада није могло жељезницом. — Први би пројект везао Србију и Бугарску са средљом и западном Европом и био би њина нека основница, којој би се кроз Митровицу припојила Босна, кроз Призрен: *Ђаково* и *Пећ*, а кроз Охрид: Драч, Битољ и Солун. Западни би Балкан био отворен Европи. А неминовни услов за то би била наравно потпуна пацификација Албанаца у порећју Дрина.

А од Скадра до Мора? Скадарско је Језеро директно спојено с морем по ријеци Бојани, која је дуга 41 км., широкa 200 м. а дубока до Обота 4—5 м. а одавде мјестимиче само један м., јер је притоци Кира и Дрина снајау пијеском тако, да аустриски Лојдови пароброди не би могли до Обота. Студирала се свеза Скадра с Медуом, која лежи 70 км., јужније, — али овдје не вриједи лука ништа. Мислили су и на свезу с Драчем, која би се дала извести кроз Љеш, али то значи и опет 100 км. више жељезнице. На подлози ових пројеката почело се мислити на то, да се сам Скадар уреди као морска лука. Први услов била би наравно регулација Бојане

и повратак Дрина и Кира у њихова старa корита. Дјелимично осушење Скадарског Језера, које би нестало ушљед снажења његове површине дало би црногорској држави 20—30.000 хектара добре земље, која је данас сва под водом. Тим би нестало и редовних поплава, а то би побољшало и здравствено стање у Скадру.

Пројект има слиједећу подлогу: Тамо гдје Дрин оставља арбанаске горе, дијели се он у два рукава: први, дуг 45 км. пада према Љешу, а други зваии *Дрина-са* дуг је 2 км., има притоку Киру и излијева се недалеко од Скадра у Бојану, коју веома засипава. Али ово је тек од г. 1846, а прије је текао читав Дрин на југ, а Кире се излијевао директно у море, а Бојана се сјеверно од Љеша излијева-ла у Дрин. По старим извјештајима мијењају ове ријеке веома радо свој ток. У 15. је вијеку нпр. ријека Кире текла као и данас, у 17. се излијевала директно у море, а г. 1820. се то и опет промијенило. Исто тако Дрин, 1816. није имао другога рукава, а г. 1846. се дијели и Бојана буде опет нађерана у корито, којим и данас још тече. Ове промијене доказују да су Кире и Дрин ријеке, које вазда теку у даљем правцу, а када се услјед наноса муља и пијеска смјер измијени, тада се промијени и ток. Ови притоци Бојане не доносе само пијеска у Бојану, него су поводом дизања и падања воде у језеру, јер им Бојана није доста, на заносе у језеро и пијесак и муљ. — Регулација би све то уредила и дала снижењем језерске површине много родне и натоњене земље. Трошак за све ово био би најмање 5 милиона. Али за то би Скадар иза тога био први идеал морскога пристаништа“. —

Тако је — додаје „Словенац“ — питање српске луке у географској и техничкој свјетлости, на што се свјетски политичари ништа не обазире. С обзиром на географију и технику дало би се лучко питање ријешити без сваког спора.

Ловћен

— Глас из братске Србије —

„Трговински Гласник“ доноси овај уводни чланак:

Виле са Ловћена расплашене су а влади-ка Раде, који тамо почива, ваљда ће се преврући у гробу. Са што то!? Да ли са силне грмљаве гопова, чији се звуци одбијају од овога друга наше Авале? Да ли са великог комешања народа од Комова до Копаоника и од Орида горе до Нове Вароши? Не! Све то не плаши ловћенске виле, нити то узнемирује великога творца „Горскога Венца“. Сасвим су се друге авети јавиле око Ловћена; и оне су те, које уносе узнемирење у ваздушну царство црногорског знаменитога бријега, који је своју главу дигао у вис и вири озго доље у ону дубину, што се зове „Когорски залив“.

Те авети долазе из далека. Долазе од горњегa Дунава, од Биограда, па чак и са Рајне, из негдашњих шума и дубрава тевтонских, и ето их чак амо дубоко и далеко на југ. Узалуд су им високи Алпи и кршни Карпати, гдје оне имају гнијезда своја, гдје су се, као на Карпатима такође на силу увукле, да, као и сваке авети, и одатле распростиру страх, унаоколо, па чак да буне и виле на Ловћену и да не даду ни у гробу мира и покоја српскоме пјеснику.

Али оно, што нас тјера да узмемо перо у руке, и да пишемо о Ловћену и његовим вилама, толико пута опјеваим у песмама више нараштаја и у Србији и у Црној Гори, није само божићна вилинска бајка, намијењена да плаши или занима дјецу о Божићу — има других, озбиљних и врло прозаичних разлога за то, иза којих стоје не виле, но сурова стварност.

У овом великом преврату који је извршен ратом на Балкану, изгледа да сваки и звани и незвани сад присваја себи право да гледа да што дигне. Таква се дакле случајност десила и Ловћену. По вијестима из новина, које црне информације из савезних канцеларија у Бечу и Берлину: *Аустрија тражи да јој Црна Гора уступи Ловћен, да се око њега под извјесним погодбама, изјави црногорско-аустријски граница*.

То је дакле то ново и неочекивано, што је поред других брига, бануло пред шатор нашега брата и савезника краља црногорског.

Аустрија тражи Ловћен, Њемачка је помаже у томе. Да би питање имало одмах своје лице и наличје, каже се у вијестима, које се чак и преко „Келинских Новина“, органа њемачког министарства спољ. послова, пуштају у свијет, Црној Гори се оставља да бира или да има Ловћен, а да нема Скадар. Ово друго опет избацују из Беча, гдје налазе да је Скадар нераскидиво од бити имајуће Албаније. Прећути се Ловћен и Скадар доводе у везу, као цијена или ујцена јед-

но за друго. А да баш Црна Гора не гута на суво ову цијелу горку и велику пилулу, завилу са јој у обланду — Спица. Спиц је онај пошљедњи клис на крајњем врху територије која од Боке Которске иде дуж Црне Горе и допире до на сам Бар, дијелећи је од мора. А као што се зна, не Спиц, *но цијела Бока Которска са Будвом и све до Спица припадају је у старини Црној Гори*. Кад је Бечки Конгрес послје коначног сурвавања Наполеона I. 1815. године повраћао ред у Европи, који је онај опаки Корсиканац за свога царовања тумбе окренуо био, када је и Далмацију од Аустрије отео био, који је угашио свијету слободу и класичном Дубровнику, — кад је дакле Бечки Конгрес правио границе међу државама, он је од Црне Горе отео Боку и дао је Аустрији. Граница је повучена изнад Котора, а испод Ловћена. Ловћен је, како је и био, остао Црној Гори.

Читаво стољеће прошло је од тада. Сњегови су падали на Ловћен и топили се, а козе црногорске брстиле су по њему и стада силазила на Иванова Корита на појило. Постављање гроба Петра другог на Ловћен дало је овом кршу свој пјеснички сјај. Ловћен је био знамење мира и предмет појезије. И ништа више.

Тако је то било све до чудне 1908. године, када је извршена анексија Ерцеговине и Босне, и када се Србија и Црна Гора нађоше у положају да мисле и на могућност рата са Аустријом.

Од једном Ловћен доби нове госте. То су били велики позициони топови, које су Црногорци тамо изнијели и поставили са устима окренутим мору и Котору. Сад је тек пукло свима пред очима, и онима на Ловћену и онима у заливу: да је залив которски као равно пристаниште под топовима са Ловћена без вриједности. Ни један ратни брод не би смио ући у њега, пошто би га брао и лако нашла топовска зрна са Ловћена. Па не само ратни бродови, но и цио систем утврђења изнад и око Котора, а испод Ловћена на која су милиони утрошени, постаје такође без вриједности. Међутим залив которски нема себи равна на далеко и по склонитости, и по дубини, и по свом стратегиском положају — према Италији.

Аустрија у осигураној Боки данас хвата једну позицију у првом реду према Италији, а Црна Гора треба глобу да плати. То је одговор Италији на њену савезничку вјерност спрам Аустрије у претпоставци, да и Италија, као компензацију, такође не затражи што.

Каже се да је краљ Никола категорички одбио захтјев о уступању Ловћена. На то опет из Беча, као што рекосмо, одговарају, за сад само преко новина, да Скадар не може бити црногорски, признајући чак и Сан-стефански уговор у помоћ, ову велику историску заблуду која је само својом кратковременом појавом, од фебруара (кад је документ потписан у Сан-Стефану, до јуна тј. до Берлинског Конгреса) 1878. ипак оставила толико трага, и постала неискривни извор аустријске дипломатије да њиме — туче Србе у главу, како то сад, хватајући се за поједине ријечи о „албанској граници“ (!!) у томе уговору велегласно *urbi et orbis* истиче главни бечки орган „Н. Сл. Преса“.

Ловћен је само једна тачка у оном великом систему напада и на Србију и на Црну Гору, којима се хоће да закину нове природне границе њихове, а у корист Албаније.

Али Ловћенско питање је и једно *ново питање sui generis*. Оно не проистиче из рата с Турском. Оно проистиче из себичних захтјева и рачуна аустријских, да у овом великом преврату изађе ипак са коришћу и за себе. Ово питање, овако постављено, има и свој особени нови међународни значај, јер отвара савим нове могућности, *које се могу окренути и против самога творца његовог*.

На границама свих држава, великих и малих, има пуно тако интересних „стратегиских тачака“. И кад би се дозволило, да их, у латим приликама, једна сусједна држава може од друге претендовати, онда се не зна гдје би се с тиме стало. Зашто онда не би и Руси очили добре позиције на огранцима Карпата, Нијемци на Вогезима, Французи на Алпима, Енглези ван атара Гибралтара, Италијани на супротниј обали Арбаније и т. д. И ко зна, да жеља за Ловћеном не одговара каквој талијанској „савезничкој“ жељи, на буди ком другом месту или острву у Јадранском Мору? Послије овако заузеог положаја из Рима према Српству, све је сад могуће.

Било како му драго, *искачу нова и нова питања, и ситуација се тиме само све више заглађује, и то међу самим великим силама*. И док се, с једне стране мисли, да је за балканске савезнике кључ за мир на Чаталији и око Једрена, сад све више

излази, да је за европске велике силе тежиште ситуације на Арбанији. Ова хајдучка покрајина постала је, за неког важнија од свега бившег царства турског. То је само илустрација за наонак правац који догађаји узимљу. У Лондону, одакле се очекивала радосна вијест *мир*, не само што не иде боље, него иде све на горе. Турци свјим условима мира, *прије су поднијели услове за нов рат. То је ваљда пошљедица „иритиска“ на њу да појусту. Да ли ће бити срећније руке њенови састанак амбасадора, то тек има да се види; а према новим приликама допуштене су озбиљне сумње*. На помолу су велике опасности и код „малих“ и код „великих“ сила.

Да ли ће се из овога хаоса и како изаћи, то, бојимо се, да мучно ко зна. То неодређено стање и куражи вјековне противнике балканских народа, да уношењем све нових узбуњљивих елемената у ситуацију — а Ловћенско питање је једно од таквих и то првог реда! — исту заплећу до нејвероватних тешкоћа.

Доиста, биће једно право чудо, ако се из истих изађе са што мање опште штете; а до *брзог ријешења*, као да су сви већ дигли руке.

Италија и Аустрија

— Глас из Италије —

Талијански лист „La Provincia di Padova“ доноси врло често из пера Е. Миарија на уводном мјесту врло симпатичне чланке о нама. Тако је и у једном од задњих бројева изашао од Е. Миарија уводни чланак под насловом „L'affare del Lovcen“. У њему он вели: „Право има онај велики политичар, који рече, да што се више иде к оријенту, све се више бива дезоријентиран. Никоме неће бити избјегло, на који је начин аустријска а поготово бечка штампа напала Црну Гору, представљајући живим бојама унутрашње стање Црне Горе... Овоме није могао нико повјеровати, ако је пратио ток рата, те морао посумњати, да се нешто иза тога крије, као што се збиља и крило. Аустрија, учитељица политичког лукавства, која сваком згодом свуда тиска своје панце, и овог пута заснова лијеп програм.“ Затим се описује у чланку положај Боке Которске и стратегијска важност Ловћена, који доминира тим крајем, те би Аустрија жељела да га у своје руке добије. Затим писац наставља: „Лукава Аустрија помисли: ако ову згуду пропустих, не добих више никада Ловћена.“ У ту сврху почела је прије три недеље да преговара, кушајући да поколеба дух Краља Николе, давајући му, да разумије да без аустријске помоћи неће добити Скадру, предочи му сјај српске круне и покушава сва срамотна средства.

Али стари Лав Црних Брда остаде непоколебљив, одговарајући на све ове понуде одлучним: Не!

Тада бечка штампа подиже хајку, сипајући отров на старог Јунака, страховитог заточника интегритета и величине његове државе.

Краљ као ратник и пјесник има посебну наклоност к Ловћену. Онјевао је у већем дијелу својих дјела Ловћен.

Црној Гори, којој је Ловћен кљун лађе, не би могао бити тај губитак надокнађен никаквом *поправком граница*, како се изражавају учтивим суфемизмом бечки листови. А осим тога бисмо и ми, Италија, били особито на штети, кад би осим Поље још која поморска велика тврђава аустријска настала.

Кад је аустријска дипломатија дигла толику вику ради излаза Србије на море, знајући добро да Србија нема, нити ће по свој прилици имати ратног бродовља, што бисмо морали ми рећи, кад би за посједбањем Ловћена са аустријске стране постао залив Бока аустријски Бизерт? Краљ Никола својим поступком учинио је и Италији велику услугу, коју му, мислим, иста неће заборавити.“

Затим писац побија писање бечких листова о изношењу топова, дарованих, тобоже, од Италије, на Ловћен, те вели да из превећ великог занимања бечких новина излази, да је Ловћен, који сад преживљава у Европи својих четврт сата славе, врло важан, и да је он трн у пети бечког Ахила. Вели надаље, да оно што Црна Гора има и што јој припада, да ће је припасти у сваком случају, те да се нада, да се неће сједити краљ завести *незаинтересованом* потпором Аустрије у погледу Скадра и његовог hinterland-а. Вели, да је ушљед слабо развијене талијанске обале на Јадранском Мору, интерес Италије да супротна обала, која је и онако добро развијена, не врви тврђавама, лађама, топовима и др., макар то и савезнички били, те завршује ријечима:

„О, чувај ме Боже пријатеља!“

Из новоослобођених крајева

— Нашљедников дан у Бијелом Пољу —

Бијело Поље, 18. децембра

Бијело Поље тек се пробудило из петвјековног сна. Од како је ослобођено ово мјесто, овдје се ређају све свечаност иза свечаности. Тако и јуче смо имали свечаност коју смо први пут прославили, — имен-дан Његовог Краљевског Височанства Престолонашљедника Данила.

Изјутра обласни управитељ г. Мило Дожић са свим својим особљем и чиновништвом отишао је у цркву, која је била дупке пуна грађанства. Била је врло свечана литургија и благодарење — молитва за срећан и дуг живот нашега Престолонашљедника.

Послије литургије пуцали су топови, а г. Дожић је примио честитања у обласној управи, пред којом је играло коло, а капија је била тријумфално окићена вијеницима и заставама, но све је то најљепше украшавала слика Њ. Краљ. Височанства Престолонашљедника.

Пјесме и свирке хориле су се цио дан свуда по вароши. Затим послје вечере настало је забавно вече, које је такође својом посјетом удостојно и сам г. управитељ Дожић, чија сва заслуга и јесте те се овај ропски народ почео што више друштвено васпитавати, слободити и веселити. Г. Дожић је свуда са народом како са најсиромашним, тако и са најбогатијим, успостављајући свуда братску слогу и љубав, на корист отаџбине.

Наше забавно вече испало је на опште задовољство. Како је овдје био увијек обичај приређивати забаву само са играчком, то је овог пута било нечега са свим новог за ово грађанство.

Послије доласка г. Дожића, као највећег представника ове области одмах је отијевана Химна Црне Горе, када је све грађанство скочило на ноге и одстајало је док се химна није завршила. Ова тачка припада највише у заслугу г. Душану Пајевићу, члану цетињског пјевачког друштва „Његош“.

Поздравну ријеч гостима држао је г. Д. Јефтовић—Полимац, настав. гимназије. Било би и сувише опширно кад би вам изнио цио говор г. Полимца с тога љу узети још само завршетак:

„У очи самога рата одосмо да манифестујемо пред Нашљедниковим Дворцем. Било нас је огромна маса свијета. На наше поздраве и усклике живио! појави се Њ. Краљ Височанство и поздрави нас само са три речи: „Пјевајте, играјте, и веселите се!“ С тога љу и ја вас поздравити срећни и новоослобођени грађани наше миле отаџбине у здравље Краља Господара, поздрављу вас истим и врло значајним ријечима по све нас и цијело Српство — ријечима Њ. Краљ. Височанства Престолонашљедника Данила: „Пјевајте, играјте и веселите се!“

Пошто је завршен овај говор, настало је бурно клицање: „Живио Краљ!“ Живио Престолонашљедник! Живијела слобода!“ Затим су се наизмјенце пјевале патриотске пјесме, започете са Престолонашљедниковим колом.

Али што је наповије било за ово наше мјесто, то је: да грађанство тује први пут јавно предавање, које је држао пред пуном салом свијета г. Полимац.

Тема тога предавања била је „О учешћу Црногорке у рату“. Наводећи многе похвале примјере и завршујући своје предавање дубоком жељом у души да се и све добре Српкиње новоослобођених крајева угледају на највеће јунакиње свијета, — на храбре Цр-

ногорке, јер и саме већ постајете Црногорке да би биле и саме спремне и то-тове, кад загреба њихова услуга отаџбини.

Пошто је завршено доста опширно предавање г. Јефтовића-Полимца тада је настала играчка и весеље, као и послуживање закуском.

Дневник

Сви ма пријатељима, сарадницима и претјалтницима нашег листа као и сваком брату Србину честитамо Нову Годину. Срећна Нова Година!

Честитања. Данас неће бити у Двору уобичајеног примања честитања Нове Године због ратних прилика. Уписиваће се само у књиге Њихових Величанстава Краља и Краљице.

Вратио се. Његово Краљ. Височанство Књаз Нашљедник, који је божићне празнике провео на Грудн у логору наше војске, вратио се на Цетиње.

Лијеп примјер. У претпшлом броју „Гласа Црногорца“ јављено је, да је г. Лабуд Гојнић, адвокат, одликован златном звијездом од стране француске академије за изучавање међународне историје. Иста академија одликовала је до сада у Црној Гори г. Мила Дожића, државног савјетника и г. Вука Вулетића, хотелијера на Цетињу.

Поменута академија основана је у циљу помагања изнемоглих научењака на међународној историји, те одликује свакога ко академији приложи *стотину* перпера. Пошто је сврха академијина несумњиво племенита, ми најтоплије препоручујемо свима, који би жељели да добију одликовања, као поменута господа, да приложе академији по стотину перпера. Ко приложи двије стотине перпера добија веће одликовање.

Арбанаски митинг у Котору. Како саопштавају бечки листови, у Котору је одржан оввијех дана арбанаски митинг. На истоме је донесена резолуција, којом се тражи да све старе српске земље уђу у састав — аустријске Арбаније. Резолуција је послана г. Греју, енглеском министру иностраних дјела.

Г. Греј морао се много зачудити кад је и из самога Котора примио арбанаску резолуцију. Буде ли хтио бити праведан према Аустрији, он ће се свакако морати постарати да Европи предложи да и Котор припадне Арбанији, пошто се већ толико арбанизирао, да се у њем држе арбанаски митинзи са резолуцијама на Европу. И још већу би правду г. Греј учинио Аустрији кад би јој предложио да и Арбанасе из околине Задра припоји Арбанији. Ту ће жртву Аустрија драге воље учинити, јер је и она прихватила начело: „Балкан балканским народима“ само кад се ње не тиче, пошто би по томе начело морала да се сели из Босне и Далмације.

Али кад би г. Греј нешто знао, да је которски арбанаски митинг одржан на бечком Балплацу, а не у Котору, он би попут свога великог претходника Гледстона Аустрији подвикнуо још одлучније: „к себи руке“ (hands off!).

ОБЈАВА

Издаје се одмах у најам удобан дућан с магазином у Катунској улици № 68.

За цијену и услове погодбе обратити се г. Меду Јахићу.

44

ЈЕДИНСТВЕНА И У ОВОЈ СТРУЦИ НА ДАЛЕКО ПРИЗНАТА
ТРГОВИНА СВИХ СРПСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ
НИКОЛЕ ИВКОВИЋА У НОВОМ САДУ * у својој кући *
дунавска улица бр. 10.

У Српству највећа трговина и радница за српске православне цркве, наиме: *одежда, небд, литија, барјака, плаштаница, крстова, кадионица, кивота, кандила, петохлебница, полилеја* (боке цетови), *целиваћа* на диму, *икона* на платну и на артеју и т. д. Израђујем *барјаке, заставе* за певачка друштва, од најједноставнијих до најскупотијених, везене са златом и свилом. Призната радница као наусавршеница, *иконостаса, Христових гробова, певница* и т. д. добра радница свештеничких *хаљина* и велики избор *шешира, камилавки* и *појаса*. Све раднице и трговина назиже се у сопственој кући а сваку наруџбину извршујем тачно и брзо под својим личним надзором. — Велики и богато илустровани *ценовник* шаљем на захтјев бадава.

Адреса за наруџбине:

Никола Ивковић, Нови Сад (Ujvidék)

Europe Hongrie. Бр. 29 п.п. 1430